

kon Veth zich verdiepen in zijn onderwerp — maar onwillekeurig gaan we wel eens opmerken voor ons zelf, dat men ook zoover in verdieping kan wegzinken, dat het tenslotte moeielijk is weer naar de oppervlakte op te stijgen, om nieuwe ademtucht te scheppen uit de ruimte. Door de straffe technische doorwerking wordt de gedegenheid van het kleurwezen wel eens te zwaar of te log; de materie is als 't ware over-verwerkt, waardoor de kleur ontzenuwd raakt, van een onaangenaam korreligen aard wordt. De teekening kan bij het streven naar volstrektheid van vormbepaling en plastische uitbeelding, wel eens klem raken in de verbinding van exactheid en generaliseering. Een schrijvende hand, ook in de actie zeer nauwlettend bestudeerd, zit wel eens aan den arm vast, als een mechanisch bewegend werktuig. Menigmaal is een kop onberispelijk van teekening, constructief in alle opzichten verantwoord, het beenige en het vleezige is er overtuigend in aangewezen door een straf-naturalistische stofuitdrukking en toch nog stuit men er op de afwezigheid van dat vanzelfsprekende, van die minder nawijsbare teekenen, volgens welke een organische samenstelling van zelf, 't een uit het ander voortkomend, tot een onafscheidelijk geheel is uitgegroeid. Ik bedoel, dat zoo'n kop in zijn verschillende deelen uiteen te nemen zou zijn en daarna weer samengevoegd kan worden.

Ik wensch met deze op- of aanmerkingen geenszins aan de kwaliteiten van Veth's schilderbedrijf te kort te doen — ik zou ook nog kunnen wijzen op zijn eenzijdigheid en de voor hem eenigszins naïve proeven, op ander terrein dan het contereiten. Want de landschapjes en buurtjes, die hij schilderde, gaan zeker niet boven het braaf-middelmatige uit. Waar we echter te waardeeren en te prijzen vinden, hebben we ook te trachten ons daarvan grondig rekenschap te geven en waar er in bepaalde gevallen, als hier, nog al eens ónderschat wordt, hebben wij ons te hoeden voor óverschating. Bij de hierboven gemaakte aanmerkingen (die geen grieven zijn) hadden we kunnen spreken van „les défauts des qualités”, maar dan dient er ook nagegaan te worden van welken aard, of welk gewicht, de kwaliteiten zijn. En zoo komen we in laatste instantie voor de vraag, hoe hoog het werk van Veth, als kunst, moet worden aangeslagen. Ik heb reeds herhaaldelijk er den nadruk op gelegd, dat intelligentie en scherplettendheid, (te vergelijken misschien met de schranderheid van den determineerenden natuurvorscher) eerder dan intuïtie, de hoofdleiding hebben bij het kunstbedrijf van Veth. Daaruit kan ook verklaard worden, dat men voor een werk van hem aanstonds geneigd is er over te praten, te redeneeren en niet zwijgend er voor stil te staan, gelijk het elders wel gebeurt, bij uitingen, die niet overréden, maar overrompelen. Zoo zou ook op te merken zijn, uit innerlijke ervaring, dat bij de eene categorie van kunstuitingen men eerder geneigd is te denken aan het werk uit menschenhanden, dan bij een andere — als tegenstelling bijv.: v. d. Helst—Rembrandt,